

Jorge Luis Borges (1899 – 1986)

Izmišljije

Življenjepis

Borges se je rodil leta 1899 v Buenos Aires-u. Njegova družina je imela angleške korenine, zato se je prej naučil govoriti angleško, kot pa špansko. Njegov oče je bil odvetnik in učitelj psihologije, mama pa prevajalka. V hiši so imeli tudi veliko knjižnico, ki je mladega Borgesa zelo očarala in jo je nosil s seboj v spominu do smrti. Leta 1914 se je družina preselila v Ženevo, kjer se je mladi Jorge Luis naučil govoriti francosko in nemško, ter diplomiral na ženevski univerzi. Ker je imel njegov oče skrbi glede njegove spolne usmeritve, ga je poslal k prostitutki, kar pa se ni ravno dobro izteklo in je po vsej verjetnosti pripomoglo k Borgesovim težavam z ženskami skozi celo njegovo življenje. Po prvi svetovni vojni je Borgesova družina odšla živeti v Španijo, kjer je bil član literarno-avantgardne skupin. Njegova prva pesem, *Himna morju*, je bila objavljena v časniku Grecia. Leta 1921 se je Borges ustalil v Buenos Aires-u, kjer je začel svojo kariero pisca pesmi in esejev v literarnih dnevnikih. Njegova prva pesniška zbirka, *Fervor de Buenos Aires*, je izšla leta 1923. Borges je sodeloval pri veliko pomembnih literarnih projektih v Argentini. Od leta 1937 je delal kot sestavljavec katalogov v knjižnici. Ker ga ta služba ni prav nič zanimala, je pogosto pobegnil v klet, kjer je bral (predvsem Kafka), pisal in prevajal. Neskončni proces katalogiranja ga je spodbudil k temu, da je napisal eno izmed svojih najbolj znanih del, *Babilonska Knjižnica*. Borgesu je leta 1938 umrl oče, kar je bil zanj velik šok, saj sta si bila z očetom precej blizu. Tudi sam je skoraj umrl zaradi zastrupitva. Ta izkušnja je v njemu zbudila kreativne sile, in tako je kar v bolnici napisal nekaj svojih najpomembnejših zgodb. Leta 1985 se je preselil nazaj v Ženevo, kjer je umrl 14. junija 1986 za rakom na jetrih.

Borgesov namišljeni svet je sestavljen iz ogromno prebrane literature s področja filozofije in teologije. Človekovo iskanje smisla v neskončnem vesolju je videl kot trud, ki ne bo nikoli obrodil sadu. V vesolju, ki ga sestavljajo energija, masa in hitrost svetlobe, je Borges imel za največjo uganko čas, in ne prostor. Veliko je razmišljal o paralelnih svetovih ter o tem, kako se čas prepleta, kar je tudi opisal v kratki zgodbi, *Vrt S Potmi, Ki Se Križajo*. Navduševal se je tudi nad detektivskimi zgodbami, saj so bile po njegovem mnenju edine, ki so za razumevanje potrebovale začetek, sredino in konec. V zgodbi Babilonska knjižnica prikaže Borges vesolje kot neskončno simetrično knjižnico, kjer je neskončno knjig in po kateri blodijo ljudje ter iščejo pravo knjigo.

Obnove

Vrt s potmi, ki se križajo

V tej kratki zgodbi avtor prikaže drugačen pogled na zakasnitev britanske ofenzive proti črti Sierre – Montauban. Pripoveduje nam doktor Ju Tsun o svoji prigodni ki se je zgodila v tistem času. Ju Tsun je bil nemški vohun, ki je vohunil v angleških vrstah. Ko so ga odkrili je začel bežati in tako naletel na vrt svojega rojaka Tsui Pena. Vendar ta vrt ni vrt v pravem pomenu, je bolj sinonim za uganko o času in njegovem neskončnem križanju in prepletanju. Na koncu zgodbe Ju Tsun ubije lastnika vrta, Stephena Alberta, ter s tem označi mesto, katerega morajo Nemci bombardirati.

V tem delu se Borges ukvarja z uganko časa ter z vprašanjem ali obstaja več različnih sedanjosti. Svojo domnevo skozi zgodbo potrdi, vendar jo na koncu prikaže kot nepomembno.

Krožne razvaline

Zgodba govori o človeku, ki je prišel z juga Grčije in je govoril prvotni zendski jezik. Ustavil se je v templju boga ognja, ki ga je dolgo časa nazaj uničil ogenj. Človek je tam spoznal, da je njegova dolžnost spati in sanjati. Okoliški kmetje so mu prinašali hrano, da ni umrl od lakote, on pa je večino časa sanjal. Želel si je sanjati človeka, in ga nato vsiliti stvarnosti. Na začetku se je videl v sredi okroglega amfiteatra, kako predava skupini učencev. Med njimi je iskal dušo, ki bi si zaslužila, da postane resnična. Tako je kmalu odpustil vse učence razen enega, vendar je prišlo do poloma. Postal je nenavadno nespečen in to ga je na začetku zelo razžalostilo. Nato pa je spoznal, da je oblikovati sanje najtežje opravilo od vseh. Da bi se znova posvetil svoji nalogi, je čakal, da bo zopet prišla polna luna. Takrat je sanjal srce, kako utripa in po približno enem letu je presanjal celo telo. To telo je potrebovalo dušo, ki pa mu je človek ni mogel vdihniti. Za to je prosil kip boga, ki je stal na sredini porušenega templja. Bog ga je uslišal in mu povedal, da je on bog ognja ter da bo človekovemu »sinu« vdihnil dušo, vendar ga mora nato poslati naprej, v drug njegov tempelj in le človek in bog ognja sta vedela, da je le privid, in da mu ogenj ne pride do živega. Ko je bil ciklus ustvarjanja končan, je tempelj zajel ogenj in človek je spoznal, da je tudi on sam samo privid nekega drugega sanjača.

Babilonska knjižnica

Avtor nam razlaga primero vesolja z neskončno veliko knjižnico, ki je sestavljena iz neskončnega števila šesterokotnih galerij, s širokimi jaški za zračenje na sredini. Iz vsakega šesterokotnika je mogoče videti nižja in višja nadstropja, ki jim ni konca. Na vsaki stranici je po pet knjižnih polic, le dve imata hodnik, ki vodi prek spiralastih stopnic v druge galerije. Avtor pripoveduje o svojem iskanju neke knjige oz. katalogu vseh katalogov, kar je nekakšna prispodoba za iskanje Boga ali univerzalnega spoznanja. Avtor razlaga, da je v tej knjižnici neskončno veliko knjig, ki vsebujejo vse možne kombinacije 25 osnovnih znakov. Avtor prav tako dopušča možnost, da imajo tudi tiste kombinacije, ki so nam nesmiselne, gotovo nek smisel v nekem tujem jeziku ali narečju. Avtor na koncu predlaga rešitev neskončnosti knjižnice in sicer, da je knjižnica neomejena in periodična.

Moje mnenje

Knjiga oz. zbirka se mi zdi zelo zanimiva. Čeprav je avtorjev stil ultra nadrealističen, se mi zdi, da ko zbrano berem, kar je napisano, ima veliko stvari smisel in ne delujejo tako izmišljeno in neresnično. Stvar je še toliko bolj zabavna, ker so teme meni zanimive. Avtorjev stil je topel in prijazen. Z bralcem se na nek način pogovarja in mu razlaga dogodke v dokaj dojemljivem slogu. Ob branju knjige sem se zabaval, saj sem si lahko predstavljal vse kar je napisano, in se mi je zdelo zelo zanimivo. Zdelo se mi je, da je avtor nekako nagnjen k teoriji zarote, ki pa se je ne da razvozlati. Ta teorija je morda še najbolj razvidna v zgodbi *Babilonska loterija*, saj nam avtor prikaže življenje tako, kot da ga vodi neka družba iz ozadja in da je naše življenje le rezultat žreba.